

**COMPLEXITATEA ANTROPOLOGIEI
FILOSOFICO-POLITICE ELIADIENE**

Al doilea an „Eliade“ (2007 este corespunzător centenarului nașterii filosofului și scriitorului român, în timp ce anul premergător, 2006, când s-au împlinit și 20 de ani de la moartea savantului, a fost marcat printr-o serie de manifestări științifice în țară și în străinătate (dintre care cea mai importantă a fost Congresul Internațional de Filosofia Religiilor ținut la București), a fost sărbătorit la Craiova prin Colocviul internațional „Mircea Eliade și gândirea mitică“ (Colloque international „Mircea Eliade et la pensée mythique“), în zilele de 24–25 mai 2007.

Manifestarea, organizată de Centrul de Studii asupra Imaginarului și Raționalității „Mircea Eliade“ al Universității din Craiova și Institutul de Cercetări Filosofice Lyon III, în colaborare cu Centrul „Gaston Bachelard“, Universitatea Burgogne, Asociația „Amis de Gaston Bachelard“ Dijon, Institutul Român de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă și revista *Lumină lină* din New York, CDST — Universitatea din Craiova și Fundația Alfa-Cluj — a fost remarcabilă prin participarea unor prestigioși cercetători ai operei savantului român și ai problematicei imaginarului și raționalității.

De altfel, unul dintre obiectivele colocviului de la Craiova a constat în examinarea interesului istoricului religiilor pentru antropologia imaginarului și redefinirea raționalității, a valorii acestui demers pentru istoria de azi, când „conceptul de mondializare a devenit un leitmotiv“, după cum precizează în „Manifestul“ acțiunii Ionel Bușe, profesor la Universitatea din Craiova, inițiatorul și principalul actant al acestei ample desfășurări intelectuale. Prin comunicările susținute participanții au căutat în maniere diverse (după aria de interes, afinitățile și dăruirea fiecăruia) „soluționarea“ acestei complexe probleme.

Astfel profesorul Jean-Jacques Wunenburger, decan al Facultății de Filosofie Jean Moulin, Universitatea Lyon III, a analizat ambiguitatea noțiunii de sacru, „care oscilează între existență și instituție“, în comunicarea „L’imaginaire éladien du sacré, fondements et ambiguïtés“; profesorul Jean Libis, președintele asociației „Prietenii lui Gaston Bachelard“, sub titlul „La question centrale de la cyclicité du Temps“ a demonstrat „forța inductivă“ a lucrării lui Mircea Eliade *Le Mythe de l’éternel retour*, care nu și-a epuizat încă mesajul pentru eliadologie și filosofie; faptul că Mircea Eliade „a înțeles perfect originalitatea experienței religioase iudaice și creștine“ a fost pus în evidență de Jean-Pierre Sironneau, profesor emerit la Universitatea Pierre Mendès din Grenoble, prin intermediul textului „Mircea Eliade, le judéo-christianisme et l’histoire“; Sorin Alexandrescu, profesor la Universitatea din Amsterdam, director al CESI, Universitatea din București, printr-o „lectură încrucișată Heidegger–Eliade“ a arătat cum legătura dintre termenii cuplurilor „ființă vs fiind“ (être vs étant) și „sacru vs profan“ (sacré vs profane) ar putea fi găsită în conceptul heideggerian de „diferență“, prin care se apropie cei doi filosofi „kantieni“; examinarea unui posibil dialog între Mircea Eliade (ca istoric al ideilor preocupat de sacru) și René Guenon (ca cercetător al inițierii inspirate de principii metafizice), demers bazat pe noțiunea eliadiană de „dialectică a sacrului“ — a făcut obiectul studiului comparativ „Eliade ou Guénon? Deux voies dans la connaissance traditionnelle“ prezentat de Bruno Piuchard, profesor la Universitatea Jean Moulin, Lyon III; vorbind despre „Mircea Eliade et la pensée ouverte“ domnul Ionel Bușe a insistat asupra căii „antropo-poetice“, dublată de o „antropo-etică“ deschisă de hermeneutica eliadiană a hierofoniei; Marius Ghica, conferențiar la Universitatea din Craiova, prin „Mircea Eliade — un penseur au

carrefour des plusieurs espaces culturels“ descoperă în relectura tezei de doctorat a lui Mircea Eliade „apetitul pentru idei, voluptatea citării, obsesia unui amplu demers de cercetare a documentelor, nevoia unei viziuni panoramice și comparate a fenomenului cultural și religios, spiritul critic și rigoarea speculativă“; „La «philosophie» de la mort dans deux nouvelles de Mircea Eliade: *Ivan et Incognito à Buchenwald*“ s-a intitulat comunicarea profesorului Ioan Lascu de la Universitatea din Craiova în care autorul pornește de la premisa „rolului de agenți structuranti ai textului“ jucat de ideile filosofice; profesorul Dorin Ciontescu-Samfireag de la Liceul Teoretic Național „Tudor Vladimirescu“ din Târgu Jiu în studiul „Sur le symbolisme de la corporalité dans le récit «Le Macranthrope» de Mircea Eliade“ a atras atenția asupra „speculațiilor interpretative moderne (...) privind invazia semnificativului“ a căror finalitate ar fi „anularea identității și a transparenței simbolice“; în comunicarea „How to Do Things with Symbols; Mircea Eliade's Systematic Approach to Religions Symbolism“ Cătălin Ghiță, conferențiar la Universitatea din Craiova, a arătat rolul capital jucat de studiul „Methodological Remarks on the Study Religions Symbolism“ (pe care îl consideră „Discursul asupra metodei“ eliadian) în înțelegerea operei de sistematizare realizate de filosoful român în domeniul religiilor. Alte comunicări prezentate au contribuit la reușita unei dezbateri de înalt nivel științific și spiritual; Sonia Rovito, conferențiar la Universitatea din Calabre — „Mythe et transformation de l'androgynisme dans l'oeuvre de Alberto Savinio“; Lorena Păvălan-Stuparu, cercetător la Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române, București — „Mircea Eliade: épiphanie et vie initiatique“; Laura Codrino Ioniță, asistent, Universitatea George Enescu, Iași — „De l'homo religiosus à l'adonné“; Adriana Neacșu, conferențiar, Universitatea din Craiova — „Mircea Eliade: les origines de la mystique indienne“; Pillar Pérez, profesor, Universitatea Autonomă din Madrid — „L'identité «Callealtera» et la survivance des archétypes universels dans une fête de quartier“; Gabriela Bongiu, cercetător la Institutul de Studii Socio-Umane, Craiova — „L'imaginaire urbain — à la recherche des symboles oubliés“; Cătălin Stănculescu, asistent, Universitatea din Craiova — „Mircea Eliade's «creative hermeneutics» and the scheme — content dualism“; Marian Bușe, profesor la Liceul Henri Coandă, Craiova — „Aspects du mythe chez Mircea Eliade et Lucian Blaga“; Alberto Filipe Arango, profesor la Universitatea Minho, Braga, Portugalia: „Culturellement créateur: Mircea Eliade et le temps d'Eranos“; Constantin Mihai, doctorand la Universitatea Bordeaux 3 — „Mircea Eliade et la symbolisme du soufisme“; Edmond Defechereux, istoric, Liège — „Genèse et structure du mythe d'Albert de Cuyck“.

Morala acestor „trude“ este ușor deductibilă. Mircea Eliade mai are încă multe de spus omului actual și nu numai la nivelul existenței lui individuale; rezultatele eliadologiei, lectura atentă a acestora ar putea juca un rol de „consiliere“ cultural-diplomatică în actualul context politic mondial al diferențelor și drepturilor multiple.

Epilog (la eventuale nedumeriri legate de prezența uneia și aceleiași persoane, LPS, la două evenimente având în centru personalități atât de „antagonice“, precum Sartre și Eliade). Așa cum se vede din recenta *Întâlniri cu Mircea Eliade*, volum coordonat de Mihaela Gligor și Mac Linscott Ricketts, Postfață de Sorin Alexandrescu, Humanitas, 2007, păstrând, bineînțeles toate proporțiile (în privința orientării de stânga a lui Sartre, ale cărui cărți autobiografice „Le Nausée“ și „Les mots“ pot fi oricând admirate), Mircea Eliade, în ciuda unor „lipsuri“ sesizate de unii critici, era mult mai tolerant decât s-ar putea bănui din punctul de vedere reducionista ideologic. Astfel, Douglas Allen, unul dintre cei mai importanți eliadologi contemporani (*Myth and Religion in Mircea Eliade*, New York and London, 2002), între multe alte mărturii „demistificatoare“ (antisemitism, conservatorism, anistorism), scrie următoarele: „Ceea ce este remarcabil la întâlnirile mele cu el este că Eliade era conștient de admirația mea pentru Marx și de orientarea mea de stânga, dar că era generos față de mine, mă considera un om bun, mă încuraja în muncă, mă trata cu respect și părea că admiră activitatea mea științifică“.

Lorena Păvălan Stuparu

**LECTIA LUI VASILE PÂRVAN.
LA 85 ANI DE LA CREAREA ACADEMIEI DIN ROMA
ȘI LA 80 DE ANI DE LA DISPARIȚIA MARELUI ISTORIC**

Accademia di Romania din Roma, cu susținerea financiară a Institutului Cultural Român, în parteneriat cu Universitatea din București – Facultatea de Istorie, Asociația Italiană a Româniștilor, Asociația Italiană de Studii Sud-Est Europene și cu sprijinul Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române, a organizat în zilele de 16-17 mai a.c. colocolviul cu tema „Exemplul lui Vasile Pârvan”.

În 1922, Școala Română din Roma devenea parte integrantă a unei remarcabile comunități spirituale din Cetatea Eternă. Debuta cu secțiile de arheologie-istorie și filologie, în 1925 adăugându-se a III-a secțiune, de arte. La 10 ianuarie 1933, cu cheltuiala integrală a Băncii Naționale a României, Școala din Roma își inaugura noul sediu, ridicat la Valle Giulia, operă a arhitectului Petre Antonescu. Devenea *Accademia di Romania*, atunci și astăzi cea mai importantă ctitorie culturală a României în afara granițelor sale, o structură de cultură care, în anii interbelici și în zilele noastre, a contribuit și contribuie la formarea a numeroși tineri intelectuali români — istorici, arheologi, artiști și critici de artă.

De la crearea Școlii de la Roma se împlinesc 85 de ani. Tot în 2007 se împlinesc 80 de ani de la încetarea din viață a istoricului Vasile Pârvan, primul director al Școlii, prototipul intelectualului român conștient de menirea sa („datoria vieții noastre”), care „justifică cu propriul sacrificiu o idee, o atitudine, un mod de a gândi viața” (Al. Zub).

Aniversarea Academiei de la Roma și comemorarea unui mare intelectual român au constituit o foarte bună ocazie de a se vorbi din nou și motivat despre intelectualii creatori de structuri culturale, formarea tinerilor intelectuali români, menirea centrelor culturale și, desigur, despre relațiile româno-italiene ieri și astăzi.

Colocolviul, care a debutat cu alocuțiunea Excelenței Sale domnului Cristian Valentin Colțeanu, ambasador al României la Roma, a fost structurat în trei secțiuni și s-a bucurat de participarea unor cunoscuți profesori români și italieni, precum și a unor actuali bursieri ai școlii.

În cadrul secțiunii **Istorie veche și arheologie**, moderată de prof. Gh. Vlad Nistor, au susținut comunicări: Zoe Petre, Universitatea din București — *Accademia di Romania et le développement des études classiques*; Alexandru Barnea, Universitatea din București — *Accademia di Romania da Vasile Pârvan a Scarlat Lambrino*; Ioan-Aurel Pop, Universitatea din Cluj — *Storici transilvani all'Accademia di Romania tra le due guerre mondiali*; Cristina Crețu, Accademia di Romania — *The contribution of the Scholars from the Romanian School at Rome at the development of the study of Pre- and Protohistory*; **Filologie-Istorie** — moderator: prof. Bianca Valota Cavallotti; Francesco Guida, Universitatea Roma Tre — *Interferenze storiche italo-romene nel Novecento*; Carmen Burcea, Accademia di Romania — *Emil Panaitescu*; Ion Bulei, Universitatea din București, ISPRI — *Vasile Pârvan: lettere inedite (1922-1927)*; Doina Derer, Universitatea din București — *George Călinescu italianista: studi e articoli in pubblicazioni romene*; Bruno Mazzoni, Universitatea din Pisa — *L'attività pubblicistica e traduttiva degli ex-allievi della Scuola Romana a Roma*; **Arte-Frumoase** — moderator: Dan Eugen Pineta, Accademia di Romania; Ioana Beldiman, Universitatea Națională de Arte din București — *Artisti romeni a Valle Giulia*; Nicolae Lascu, Universitatea de Arhitectură și Urbanistică „Ion Mincu” București — *Architetti romeni a Valle Giulia*; Ioan Opreș, Muzeul Național de Istorie a României, București — *Virgil Vătășianu a Roma*; Alexandra Afrăsinei, Accademia di Romania — *L'architetta Petre Antonescu e il progetto della sede a Valle Giulia*.

În cadrul aceluiași colocolviu (secțiunea Filologie-Istorie) au fost prezentate cartea *Romania de Francesco Guida* (Bianca Valota Cavallotti, Universitatea din Milano; Ion Bulei, Universitatea din București și ISPRI), recentul colocolviu organizat de Universitatea din Padova în colaborare cu Institutul de Cercetare și Studii Umanistice din Veneția — „Bucarest” a Padova (Lorenzo Renzi, Universitatea din Padova), precum și actele colocolviului din 27-28 martie 2006 organizat de Accademia di Romania — „80 anni dalla fondazione della cattedra di lingua romana a Roma” (Ion

Bulei, Universitatea din București și ISPRI) și Vasile Pârvan — *Lettere inedite* (1922-1927), publicată de Institutul Cultural Român cu ocazia Colocviului (Ion Bulei).

De ce s-a organizat acest colocviu? Pentru că am vrut să nu treacă neobservată o dublă aniversare care merită să fie nu doar celebrată, dar și prețuită ca exemplu pentru viitor; pentru că avem nevoie de modele în formarea noastră, pentru că avem nevoie de rădăcini; pentru că vrem să ne revendicăm dintr-un trecut care face onoare culturii române; pentru că e nevoie să conjugăm la timpul prezent verbul lui Pârvan: „a construi” — cu toată gama sa de sinonime.

Carmen Burcea

SECVENȚE DE ISTORIE INTELECTUALĂ

Conferința internațională „Grandi Pensatori del Novecento — Gramsci e Sartre” („Mari filosofi ai secolului XX: Gramsci și Sartre”) s-a desfășurat la Constanța pe 20–21 aprilie 2007, potrivit unui program în care s-au regăsit teme de o diversitate (cel puțin în comparație cu moda recentă) demnă de acest ev postmodern. De aceea cred că se înscrie în seria celor mai importante evenimente cultural-științifice organizate de Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române, împreună cu Facultatea de Istorie și Științe Politice a Universității „Ovidius” din Constanța (inițiatora acțiunii), Facultatea de Științe Politice a Universității din București și Istituto Italiano per gli Studi Filosofici Napoli.

Antonio Gramsci și Jean-Paul Sartre au fost puși în dialog pe parcursul prezentării și discutării unor subiecte precum: „Tra America e Europa. Per un’antropologia dell’uomo occidentale in Gramsci” (Prof. Giuseppe Cascione, Università degli Studi di Bari, Italia); „Gramsci e la tematica democratica” (Prof. Salvo Mastellone, Università degli Studi di Firenze, Italia); „Storia e praxis in Sartre” (Prof. Giuseppe Cacciato, Università Federico II Napoli); „Sartre — la storia nell’ «La critique de la raison dialectique»” (Prof. Gabriela Farina, Università degli Studi Roma Tre, Italia); „Filosofia della praxis e neopragmatismo” (Prof. Giovanni Semeraro, Università Federale Fluminense di Niteroy, Brasile); „Attualità modernità delle idee gramsciane nell’Americanismo e fordismo” (Gheorghe Lencan Stoica, Universitatea din București); „Il problema del potere a Gramsci” (Prof. Giuseppe Marramao, Università degli Studi Roma Tre, Italia); „Sul concetto di istoria in Gramsci e Sartre” (Prof. Simone Merigi, Università degli Studi di Urbino, Italia); „Nazionale ed internazionale nel pensiero di Gramsci” (Prof. Marian Cojoc, Universitatea „Ovidiu” din Constanța); „Autour du problème des causes structurantes: l’ontologie gramscienne des forces de production et la théorie de la rareté chez Sartre” (Prof. Ana Bazac, Universitatea din București); „La méthode sartrienne pour l’étude des faits historiques” (Prof. Adriana Neacșu, Universitatea din Craiova); „Le point de vue sartrien sur le concret historique” (Cercet. Lorena Păvălan Stuparu, Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române, București); „Sartre e Scuola di Francoforte” (Prof. Isabela Ghiță, Universitatea din București); „Antonio Gramsci in America Latina” (Drd. Răzvan Victor Pantelimon, Universitatea din București); „Antonio Gramsci: giornalista e scrittore politico” (Drd. Enache Tușa, Universitatea „Ovidiu” din Constanța).

De asemenea, în deschiderea lucrărilor Conferinței a fost citit „Messaggio dell’ E.S. Sign. Daniele Mancini, Ambasciatore Della Repubblica Italiana in Romania”.

Deoarece textele conferințelor vor fi publicate într-un volum care va apărea la Editura Institutului European (Iași), despre partea teoretică a colocviului (20 aprilie 2007) voi spune doar că intervențiile tuturor participanților au reușit să reconstituie cu vervă copleșitorul spectacol livresc gramscian și mai ales sartrian, să actualizeze la scenă „deschisă” tendințele actuale din filosofia politică, „acte” unor concepții filosofice pentru receptarea cărora nu se putea găsi loc mai potrivit decât acela al unei universități pe malul unei mări ospitaliere.

Lorena Păvălan Stuparu